

relief
CHRISTELIJKE VERENIGING VAN ZORGAANBIEDERS

Levensverhaal en levenskunst

Sensor Rotterdam
10.4.2013
Thijs Tromp

Onderzoek
naar de effecten op zingeving
van het maken van levensboeken
in de zorg voor ouderen
in verzorgingshuizen

Sensor - Levensverhaal & levenskunst

relief
CHRISTELIJKE VERENIGING VAN ZORGAANBIEDERS

Indeling van de lezing

1. De belangstelling voor het levensverhaal: een kwestie van aandacht.
2. Levensverhaal en levenskunst: inzoomen op de ingrediënten.

Sensor - Levensverhaal & levenskunst

reliëf
CHRISTELIJKE VERENIGING VAN ZORGAANBIEDERS

Belangstelling voor het levensverhaal

Sensor - Levensverhaal & levenskunst

reliëf
CHRISTELIJKE VERENIGING VAN ZORGAANBIEDERS

Mijn leven in kaart

Sensor - Levensverhaal & levenskunst

reliëf
CHRISTELIJKE VERENIGING VAN ZORGANBIEDERS

Achtergrond

- Het individualisme, snelle veranderingen en de biografische imperatief -> hoe houd ik mijn leven op koers?
- Vooral wezenlijk bij overgangen:
 - werk en pensionering
 - in relaties
 - bij ziekte en verlies
 - bij het ouder worden

Sensor - Levensverhaal & levenskunst

reliëf
CHRISTELIJKE VERENIGING VAN ZORGANBIEDERS

Op verhaal komen

Werken aan een voortgaand levensverhaal waarin je, te midden van veranderingen, je zelf als eenheid en continuïteit kunt blijven ervaren.

Het zijn mijn waarden en mijn diepe overtuigingen die de eenheid van mijn verhaal vormen. Dat is de ziel of de plot van het levensverhaal.

Doel: auteur en hoofdpersoon blijven van je eigen levensverhaal.

Sensor - Levensverhaal & levenskunst

relief
CHRISTELIJKE VERENIGING VAN ZORGANBIEDERS

Hoe doe je dat?

Door je verhaal te vertellen aan anderen, in kleine fragmenten en in korte dialogen.

Een proces dat idealiter plaats vindt in betekenisvolle en duurzame relaties.

Soms ook in 'functionele' relaties met een luisterend oor, als vrijplaats / oefenplaats om jezelf uit te proberen.

Sensor - Levensverhaal & levenskunst

relief
CHRISTELIJKE VERENIGING VAN ZORGANBIEDERS

Levensverhaal in de zorg voor ouderen

Niet alleen:

- ondersteunen bij het opmaken van de levensbalans
- ondersteunen bij het omgaan met veranderingen
- zorg afstemmen op de behoefte en eigenheid van de cliënt.

Maar vooral:

- een reactie op het gebrek aan betekenisvolle relaties. Cliënten zijn zorgvragers met een ZZP i.p.v. mensen met een verhaal.

Sensor - Levensverhaal & levenskunst

relief
CHRISTELIJKE VERENIGING VAN ZORGAANBIEDERS

Aandacht voor het levensverhaal

Antwoord op een gebrek aan aandacht

Aandacht voor het verhaal,
vraagt om betekenisvolle relaties,
draagt bij aan de menselijke waardigheid

“Aandacht biedt de kiem van een relatie.
Daaruit zal een mens opstaan.” [Baart]

Sensor - Levensverhaal & levenskunst

relief
CHRISTELIJKE VERENIGING VAN ZORGAANBIEDERS

Levensverhaal en levenskunst: de ingrediënten

Verhaal

Narrativiteit

Levensverhaal

Narratieve identiteit

Levensverhaal en zingeving

Levensverhaal en levenskunst

Sensor - Levensverhaal & levenskunst

reliëf
CHRISTELIJKE VERENIGING VAN ZORGAAANBIEDERS

Verhaal

Een verhaal is:

een talige ordening

van wat zich beweegt in de tijd,

waarin ongelijksoortige elementen als tijd,
plaats, gebeurtenis, handeling, personen,
waardering, emoties, motieven, intenties

verbonden worden tot een begrijpelijk geheel.

Het verhaal bestaat uit geïnterpreteerde feiten.

Sensor - Levensverhaal & levenskunst

reliëf
CHRISTELIJKE VERENIGING VAN ZORGAAANBIEDERS

Narrativiteit

De manier waarop we onszelf en de wereld om ons heen begrijpen en verklaren in verhalen.

- Noodzakelijk als de tijd in het spel is.
- We doen dat voortdurend in kleine verhalen en in onderhandeling met anderen (dialoog) en met behulp van ons narratief repertoire (persoonlijk, wetenschappelijk, cultureel, levensbeschouwelijk).
- Zo creëren we een met elkaar een wereld van verhalen waarin we kunnen leven.

Sensor - Levensverhaal & levenskunst

relief
CHRISTELIJKE VERENIGING VAN ZORGAANBIEDERS

Levensverhaal

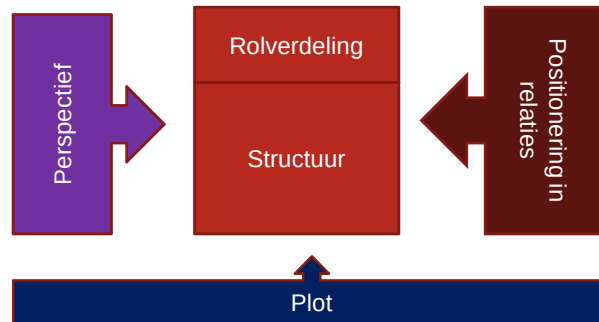
Het verhaal dat ik vertel over mijn levensloop,
op een bepaald moment,
voor een bepaald publiek,
vanuit een bepaald perspectief,
met een bepaalde intentie.

Een volledig levensverhaal vertellen we slechts
op speciale momenten.

Sensor - Levensverhaal & levenskunst

relief
CHRISTELIJKE VERENIGING VAN ZORGAANBIEDERS

Levensverhaal

HOVO Rotterdam - levensverhaal

relief
CHRISTELIJKE VERENIGING VAN ZORGANBIEDERS

Narratieve identiteit

We vatten onszelf op in termen van een voortgaand verhaal.

We brengen,
in dialoog met anderen,
orde aan die ons leven als een voortgaand verhaal
begrijpelijk maakt en richting geeft.

De interpretatie van het verleden, maakt dat we onszelf
in het heden als een continuïteit ervaren en zorgt
ervoor dat we een weg zien naar de toekomst.

Sensor - Levensverhaal & levenskunst

relief
CHRISTELIJKE VERENIGING VAN ZORGANBIEDERS

Narratieve identiteit

De filosoof Paul Ricoeur onderscheidt drie 'fasen'.

Prefiguratie – achter het verhaal

Configuratie – in het verhaal

Refiguratie – voor het verhaal

Cyclisch proces

Sensor - Levensverhaal & levenskunst

reliëf
CHRISTELIJKE VERENIGING VAN ZORGAANBIEDERS

Levensverhaal en zingeving

Het levensverhaal schept orde en richting.

Het vertellen of opschrijven van het verhaal bevordert bewustwording van:

- persoonlijk waarden
- persoonlijke loyaliteiten
- waar het in het leven om gaat

Dat geeft stuur aan de oriëntatie op de toekomst.

Sensor - Levensverhaal & levenskunst

reliëf
CHRISTELIJKE VERENIGING VAN ZORGAANBIEDERS

Levensverhaal en levenskunst

Levenskunst: leven volgens de waarden die je huldigt.

- Sturing en zelfbepaling – autonomie
- Relativering en aanvaarding – vertrouwen
- Overstijgen van het eigen verhaal – hoop

Aandacht voorwaardelijk voor levenskunst.

Sensor - Levensverhaal & levenskunst

reliëf
CHRISTELIJKE VERENIGING VAN ZORGAAKTOEREN

Sensor - Levensverhaal & levenskunst

reliëf
CHRISTELIJKE VERENIGING VAN ZORGAAKTOEREN